

Numărul 28

Oradea-mare 23 iulie (5 august) 1906.

Anul XLII

Apare duminica. Abonamentul pe an 16 cor., pe $\frac{1}{2}$ de an 8, pe 3 luni 4. Pentru România pe an 20 lei.

Renaștere.

M'ai blăstămat părinte, să pribegesc pe drumuri,
Să plâng cătându-mi firul nădejdilor perdute
Și să cerșesc fărăma stăpânilor becisnici,
Drept dar al libertății cu sila lor vândute.

Cu trupu 'nsângerat am alergat la tine
Și milă ți-am cerut... dar recele mormânt
Sta nemișcat în locu-i... atunci plângând căzut-am
Pe crucea dela capu-ți... În zori trezit de vânt,
N'aveam pe nime-alături, numai pe min' m'aveam,
Căci nu 'nțelegeam taina țăriilor din cer...
O stea întârziată se logăna în zare,
Părea a mă 'nțelege, că milă vreau să cer...

M'am depărtat încet și căutam să uit
Pustiul țințirim cu casele lui reci;
Dar când mergeam domol pe drumul plin de jale,
O voce-mi zise 'nct: „Tu vei trăi în veci!”

Cutremurat de glasul, ce-mi profetia viața
Cu nesfârșitul chin al greii vecinicii,
Voiam s'apuc iar drumul eternului lăcaș
Și să cerșesc iertare din oasele pustii.

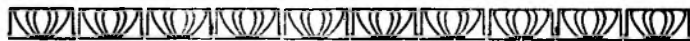
Deodată din adâncuri grăește iară glasul
Cu sunet viu de buciom: „Viața e tărie
Și cine o trăește e om nemuritor,
Căci ea se moștenește în lunga vecinicie.
Acela, care-și plânge viața 'ngreunată,
Nu-și va ajunge țința, dar va trăi mereu;

Iar cel ce cu blăsteme și 'nceară neamul seu,
Nici când nu va 'nțelege cuvânt din graiul meu“.

Trezit ca dintr'un somn dormit de zeci de ani,
Abia atunci știut-am de ce trăesc în lume
Ș-am înțeles, că omul stăpân e peste soarte
Și subjugat vieții; iar moartea e un nume,
Ce i-se dă vremelnic vieții întrerupte
De omul, care-și cată în lumi neînțelese
Odihnă și tărie, ca după veacuri multe
Să-și reînceapă munca pe drumurile-i dese.

De-atuncia n'am mai plâns și nu-mi mai zic pribeg,
Ci 'nviorat de gândul vieții nesfârșite,
Imi dapăn cu tărie eternul fir al sorții,
Uitând înstrăinarea din vremile 'nvechite.

V. Nițescu.

Fără nici un rost.

Și s'a pornit svon prin sat, că în curând ar fi ca
să aleagă un alt primar. Iată, chiar în zilele apro-
pate, cât de curând; „de, așa-i ordin dela stăpânire“.
Iar oamenii stau la sfat între ei, ascultă pe câte unul
„mai cu cap“ și nu știu cum ar face mai bine, ca
pentru rolul lor să fie de folos.

— „Că mare, să nu zică copiii noștri când ar
ajunge și ei mai mari de... oameni, că noi nu ne-am
îngrijit de comună, cum știți voi, că unii din noi că-
tiau cu vorbe amare despre bătrânii noștri, săracii de
ei. Hm... posnașă mai e și lumea asta, și te miri
unde o mai încap relele și păcătuirile? Ba nu zău,

hei... știm noi ceștia, cum vom face alegerea primarului: vinul o să curgă gărlă și din partea unuia și din partea aluia, care o fi la contră. D'apoi... eu nu mai grăesc nimic", așa prinde a spune Găvriluş Cantonierul, dând încetinel din cap, și închizând șiret un ochiu, când vine vorba de gălgăitul vinului.

Iar după o aşă sfătuire, se îndrumă toți cu toții, către crâșma lui Ițic, unde-și fac o lecuță de cinste și-și spun din multele pășuri ale sufletului.

Doamne, câte nu se mai spun și câte nu se mai fac, lângă masa unde vinul e fără măsură și curge nu giumă și unde se ciocnesc paharele atât de des, cum nici n'ai gândi!

Și acum e vorba, că primarul din Buturugeni, despre care se cam șoptesc multe lucruri cam rele, socoate el că se bucură de cuvântul oamenilor lui, și c'o fi ales din nou, c'apoi stă binișor și cu „cei mai mari“.

Cu apropierea filelor dorite, primarul se face bun ca pânea caldă, ai crede că-i altul; te miri ce l-a pălit de mai iartă din datorii, de nu mai leagă vițele în ocol... și poate s'ar alege tot el, dacă n'ar fi fostul vătășel al moșiei boierești, care nu doarme cu capul pe perini moi, ci tot se gândește ca să ajungă el primar.

Ba, s'a iscat și-o ceartă printre ei — și cuvinte tare grele s'au mai spus, că așa-s oamenii, în supărare nu se mai gândesc la vorba care o scot cu ură și cu patimă din gură.

Cât unul și altul au așteptat zilele de desprimăvărare. Și iată-le c'au sosit. Și-s frumoase, frumoase, de-ți vine să trăiești cât lumea, și să te tot duci. Albastrul cerului e nespus de dulce. Ghiocicii și viorelele făuresc în întinsul pădurilor un covor împeștriat cu chipurile drăgălașe ale floricelelor. Dar și cântul ciocârliei în cuprinsul desigurilor, e nespus de duios!

Că în primăvară s'o socoti și vrerea unuia și a altuia; „iar cei mari“ or da și cuvântul lor, după ce or ascultă și glasurile oamenilor din comună.

— „Beți oameni, nu vă încurcați. Hm, bun e vinul lui Ițic, nu-i așa... nici gând n'are d'a semăna cu al lui Năiță de peste deal? Iacă, ba nu zău, oameni buni, spuneți voi de... se face — auziți, Mătăsaru, vrea să se aleagă din nou primar.

— Nu vrem, domnule Alexe, nu vrem în ruptul capului. Ce? Noi te vrem pe dumneata primar, și ai să ne fii. Noroc, ai să ciocnim, fii mai vesel, nu așa posac, că tot noi o să răsbim“.

Și așa tot vorbesc o parte din oamenii adunați la crâșma lui Ițic de Alexe, fostul vătășel al curții. Le-a dat el câteva vedre de vin, le-a întors capul de abinelea; iar mâni la primărie când o veni și „domnul Suprifect“ — știe el că au să-și dea vorba fățiș pentru dânsul — și-apoi mai mulți oameni is de partea lui, ca de partea lui Mătăsaru...

— „Păi de... să stăm strâmb, să vorbim drept, vătășelule, adecă să mă ierți, domnule Alexe, gura asta e păcătoasă, grăi răspicat Găvriluş Cantonierul, ridicându-se în picioare pe care de abia se mai ținea, care-i bunul lui Mătăsaru?

— Da, da, care e?

— Stați, uite care e vorba mea, de... cam simplu om, n'am învățatură multă la cap, aproape prost,

cum îmi zic ciocoi, știți măi, mă întreb în mine, cu toate că n'am știință de slovele din cărți...

— Vezi bine, vezi bine, începură să strige cu toții. Hai noroc, să trăiască primarul nostru. L-am ales noi, și el o să ne fie“.

Și câteva clipe nu se mai înțelege nimic din vâlmășagul cuvintelor rostite fără rost! Sgomotul clin-cănitului paharelor se distinge ușor. Când și când se aude cum se sparge câte-o sticlă.

— Ho, măă, ho... ia luați aminte... ascultați... Cum vă spuneam știți voi, ăla, Mătăsaru, ăla de... ne-a sporit dările. El ne spune mereu: „Stăpânirea dă ordin, e lege și-i sfânt“. Da care ordin mă? Hm, apoi stăpânirea, nu ni-i tot de un neam? Cei mari nu ni-s de un sânge; cum i-ar mai răbdă pe ei sufletul să ne îngreuneze? Ce, ei n'au copii ca noi, n'au atâtea alte griji? Păi se schimbă atunci vorba, Mătăsaru, vrea să se îngreuneze punga lui. Și așa e mă, cum vă spun eu, așa e... Să trăiască primarul nostru.

— Să trăiască... I-am ales...

— Ce ne-a spus Găvriluş, domnule Alexe, o știm cu toții, las că dăm noi mâne o jalbă de față cu Mătăsaru, la prefectu, să-l spunem că e hoț, că ne-a furat, să-l dea afară și să infunde ocna...

— Da, da, să infunde ocna“ isbucniră cu toții într'un vuiet surd și greu.

Iar Alexe mai plăti încă o vadră de vin, dete „seara bună“ oamenilor și plecă legănat de gândul că mâne poate o să fie ales primar...

Peste vale la crâșma lui Năiță, — Mătăsaru cins-tește în lege pe oamenii din sat, care nu s'au dat de partea lui Alexe, ba el încă a mai adus și din apropiere vre-o câțiva prieteni de-ai lui.

Și aici, vorbele se bat sgomotoase și pline de ură pentru Alexe: „hoțul ăla de vătășel, care vrea să-mi fure primăria“.

— „Păi, știți voi mă, ce gânduri are Alexe? Hm, se vede că nu știți. Daia vă cam codeați ieri, când vă spuneam la prisaca domnească despre relele lui; ascultați vorbele mele, că nu-s nici prost, nici beat. Iacă, el vrea să se facă primar în locul meu, și să vă puie la început pe cap de om o nouă dare, tare grea“. Și aici, Mătăsaru se opri și cercetă în jurul lui la oameni. „Hei, ce mai ziceți?“

— „Taci nene Mătăsarule, adevăr grăești? spusera cu toții într'o vorbă; și dându-și păharele golite la o parte, își proptiră capetele îngreunate, sub mâna făcută pumn, căscară gurile și par'că stau să soarbă vorbele încălcite ale primarului.

— Măă, reluă Mătăsaru, după darea asta are de gând, ca de fie-care cap de vită, să urce sarcina la cincii lei. Hm, cincii lei sunt ăia. De unde-i ai așa, ne-lam, ne-sam? Și apoi care nu plătește pe două luni, îi ia vita din ogradă. Iți ia azi una, mâne alta, rămâi sărac lipit pământului? Ramâi, dacă îți fi proști, și nu m'ați alege tot pe mine primar.

— Ba te alegem, cum nu, cum nu. Tot nea Mătăsaru ne este primar.

— Apoi mai vrea să facă o legătură cu boerul. Cică e vorba de moșia lui ca s'o muncească feciorii voștri și despre șosele, cică câte trei zile pe săptămână din vară până în toamnă, să lucrați la ele fără

hodină. Vrea să vă vândă boerului, măă, s'a învoit cu el.

— D'apoi câte-o mai avea de gând blestematul ăla, Dumnezeu știe, eu nu mai știu...

Și el le spune mereu, îi îndârjește, și cum îs ei ameiți, ar fi în stare să facă și vărsare de sânge, cu oamenii din partea lui Alexe.

*

Liniștea nopții par'că a fugit din sat. Huhăitul cânilor se aude arare, și cu vuiet grozav, pătrunde în fășia întunerecului. În preajma crâșmelor nu se aude decât o frământare de vorbe rele, injurături și sfezi care s'au iscat între oameni.

Când și când se desfac câteva accente false din cântecele lăutarilor, care fac să le țipe cobzele asurzitor.

Iar când au venit zorii zilei ca niște feți frumoși investmântați numai în alb și înfrumusețați pe de margini cu fire subțiri-subțiri de aur, din razele soarelui, au găs't pe oameni încă netreziți, dormind în cuprinsul crâșmelor murdare.

Și dimineața când Părintele Toma se duce să-și facă slujba la „biserița“ lui, după ce se întâlnește cu alde baba Frusina sau alde Hinca, care i-se plânge „că omul i-a stat toată noaptea la crâșmă“, se apucă de le spune încetișor cu vorba răspicată și greoaie: „Păi, așa e lumea asta, păcătoasă. Bine se ceartă ei de se omoară, și uite, nu-i creștinesc ce fac ei, nu-i place lui Dumnezeu, or să ajungă să se înjunghie și frații între ei; ferească-ne cerul de așa mare păcat în satul nostru. Români frate fără căpătâi, fără rost... și-apoi la ce bun sfezile astea într'ei? Că după amiazi când o veni domnul Prefect cu doi, trei jandarmi, să vezi cum îi face de ris și pe unii și pe alții, cum o să-i puie să se împace, și primar — de unde a luat nașterea sfada, de... primar o alege dânsul după cum i-o fi planul și vrerea“...

D. Ionescu-Morel.

S a r ă.

*Tu șterge-ți ochii dulci și pune stavil
Suspinelor adânci și necurmate —
El va veni, frumos ca bradul verde,
Cu ochii doritori o să te cate.*

*Ca voi pe lume n'or să fie alții...
Gonește cu-al tău zimbet de fecioară
Din cuibul drag al anilor tăi tineri
Urâtul, ce cu ceața-i ne'mpresoară.*

*Tu nu ești turturica părăsită
Și nu ești în pustiu uitata floare;
Atale lacrimi sufletu-mi brăzdează,
Durerea ta pe mine crunt mă doare.*

*Se lasă după măguri intristată
Luminătoare gingașelor vise*

*Și stelele clipeșc de oboseală...
De ce veghezi cu genele deschise?*

*Și candelă se stinge la icoană,
Pădurea doarme 'n mută neclintire,
Ascultă glasul plângător, ce-ți cere
De-apururi dela ceruri fericire.*

*Îți cânt din nou un cântec lin de leagăn,
Adormi, adormi în visuri dulci și sfinte,
Comoara bătrâneții mele albe,
Cop'la mamei blândă și cu minte!*

I. U. Soricu.

N e b u n u l.

Vreme de două zile a privit grămada de ruine, lăsată de necruțătorul foc, ce i-a nimicit căsuța, singurul lui avut. Apoi cu capul căzut pe pept, cu fața galbină ca ceara, cu ochii închegați în sânge, a început să fugă, ca și când ar fi alungat de duhuri rele, necurate.

Sătenii, cu milă se uitau în urma fugarului, Ștefan Negru.

Bietul om a ramas lipit pământului de serac; a ramas fără adăpost, numai cu sufletul în oase, și cu nemărginită și omoritoare durere în inimă.

Cerul nu osândește așa de greu pe răufăcătorii cei mai păcătoși, cum l-au osândit pe el, om pacinic și creștin evlavios.

Ștefan, s'ar fi împăcat cu nenorocirea că i-a ars căsuța, dacă necruțătoarele flacări nu ar fi stâns lumina vieții, la două ființe, lui atât de scumpe și de dragi.

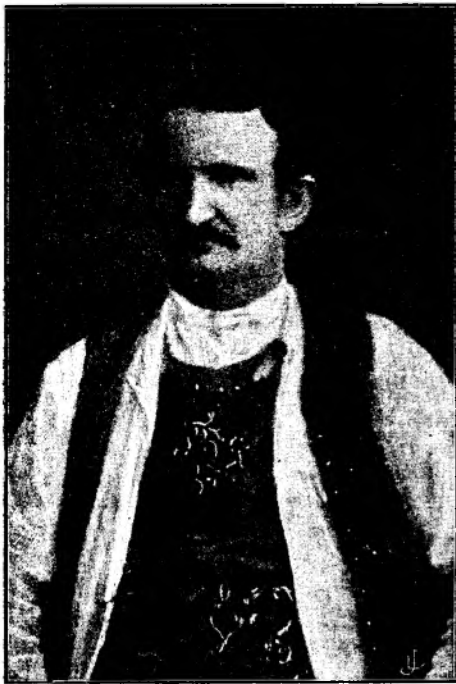
Ileana, credincioasa și iubitoarea lui nevastă, împreună cu Tudorică, copilașul lor de un an de zile, încă au perit în flacări...

Moartea e îngrozitoare și în cele mai strălucite palate; cum e ea însă, într'o căsuță scundă, dela marginea unui sat, atunci, când căsuța, cu acoperișul de trestie, e cuprinsă până în temelie de selbatice flacări, cari cu nemărginită ură, cu nesaț satanic, nimicesc tot, și nu se opresc, numai pe niște clipe, ca să cruțe viața, la o mamă, înebunită de groază, stringându-și scumpul odor la pept și fără ca cineva să audă strigătele ei după ajutor?...

Ștefan nu și-a cunoscut părinții. Mamă-sa a murit de mult, când el încă nu a implinit un an de zile. După moartea mamei sale, tatăl-seu s'a dat băuturii. Ziua și noaptea tot în birturi eră. Sfârșitul acestei răătăcirii a fost, că în scurtă vreme, a ramas numai cu cărja de cerșitor. Moșioara lui a ajuns în mâinile crâșmarului, un afurisit jidov.

Jidovul, văzându-se slăpân pe moșioara creștinului, i-a închis ușa; iar betul om, numai el știind greutatea gândurilor de cari a fost frământat, a fugit din sat, s'a dus în lume, fără ca să spună o singură vorbă la cineva...

Ștefan a ramas pe drumuri. Dumnezeu știe ce s'ar fi ales din el, dacă unchiului seu nu i-s'ar fi făcut milă de el, luându-l în casa lui.

Un metalurg român.

Când unchiul lui Stefan i-a spus cine a fost și ce a făcut tatăl-seu, orfanul, a plâns cu durere, s'a simțit cel mai fără de noroc copil din lume. Prietiniții lui de joc, copiii vecinilor, au părinți, frațiori și sorioare: numai el nu are pe nimeni, numai el e singur în lume...

Când Stefan a împlinit patrusprezece ani, a trebuit să părăsească casa binefăcătorului său, ca de acum înainte singur să-și câștige pâinea de toate zilele. L-ar fi mai ținut unchiul său, dar și el era om sărac, apoi avea șese copii.

Stefan a mers la un bogătan din sat, creștin bun, unde a slujit vreme de șase ani. Murindu-i apoi stăpânul, nu a putut să mai rămână la feciorul celui mort, fiind el om răutăcios și răzbunător.

A mers la alt stăpân. Cu banii cruțați și-a cumpărat o căsuță. S'a însurat apoi cu o fată din sat, cu Ileana Munteauneni, fată săracă, însă cinstită și lucrătoare. Amândoi au muncit din greu, adunând în fiecare zi câte un gologan.

La un an de zile de-a căsătorirea lor, cerul i-a făcut părtași de bucuria unui copilaș. Au fost amândoi așa de fericiți. Zimbetul ingeresc al lui Tudorică a deșteptat în ei florile dulci ale unei nouă vieți...

Intr'o zi Stefan a mers la oraș să cumpere o vacă. Orașul e în depărtare, și numai după trei zile putea să vină acasă.

După ce și-a isprăvit lucrul, a plecat către casă.

Pe drum a întâlnit niște săteni, cari i-au spus îngrozitoarea veste, că fără să se știe din ce pricină, i-a ars căsuța, iar sub ruinele ei au murit Ileana și Tudorică.

Stefan vreme de mai multe ceasuri a fugit, lăsând în urma lui ruinele căsuței sale, în cari pentru totdeauna s'a îngropat toată fericirea lui.

La o vreme oboseala l-a doborât la pământ.

Dimineața de primăvară a apărut în toată frumusețea ei.

Soarele ca un glob de aur se ridică pe cerul curat, iar miile de raze sclipitoare au îmbrățișat tot pământul.

Niște raze se jucau pe fața desfigurată a lui Stefan, care deșteptat din somn, vreme de o clipă, cu ochii sticloși s'a uitat la soare, apoi ridicându-se cu putere de jos, a început să fugă pe câmpii, răcnind înfricoșat:

— Foc!... Foc!... Lumea arde!...

Bietul om a inebunit.

Alex. Țințariu.

Carmen Sylva despre femeie.

— Bărbatul iubește mai cu seamă femeia; femeia iubește mai cu seamă copiii.

*

— Femeia căreia îi place lumea, cam rar rămâne nevasta bărbatului său.

*

— Se cere ca virtutea femeii să fie foarte mare; căci trebuie să fie pentru doi.

*

— Ar trebui din când în când, bărbatul și nevasta să-și facă puțină curte.

*

— Privighetoarea țipând ca păunul, iată ce este o femeie mândră.

*

— Cochetăria nu e totdeauna o momeală; adeseori e și un scut.

Trei juri din apropierea Sibitului.

Cântec.

D-ș. A. L.

M'am rugat aseară de stele
Ca să-ți facă o cunună
De argint și diamante
Și pe frunte să ți-o pună...

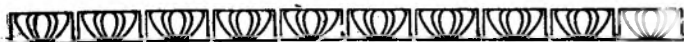
Au ris stelele cu hohot
Sus pe bolta 'n veci senină;
»Visătorule« mi șoptiră,
»Ea ar fi atunci regină«!

Luna le certă pe stele,
Că nu vrură să m'asculte...
Stelele 'ncepură lucrul,
Că pe cer sunt multe, multe...

Și-o cunună-ți împletiră
De mărgăritare plină...
O văzui, și 'n cea noapte
Eu nu te visai regină!

Cernăuți

I. B.

Problema fericirii.*)

Dacă ne aruncăm privirea la cele ce se petrec în lupta socială, în viața de toate zilele, vom observa că nu se poate să existe doi oameni, cari să urmă-

Vanzătorul de struguri.

Un ciobănaș.

rească în totul același scop în viață, sau să aibă același năzuințe.

Aceasta denotă că viața n'are nici un scop și că scopul îl creăm noi.

Astfel fiind, e natural ca și fericirea să nu aibă același înțeles pentru toți. Ceea ce pentru unul ar constitui fericirea, ar fi socotită de altul ca o nenorocire sau, în orice caz, ca ceva care l-ar lăsa nepăsător. E un adevăr comun, că nu este nimic care să aibă o valoare absolută.

Pentru un om stăpânit de dorințe deșarte și plin de îngâmfare, binele suprem stă într-o poziție cât se poate mai înaltă; pe când, pentru filosoful, care este pătruns de zădărnicia tuturor, dânsa nu are nici un preț. De aceea, pe când cel dintâi se va simți fericit atunci când va ajunge într'ânsa; cel de al doilea poate că nici n'ar primi-o măcar.

Unii, de obicei oamenii ordinari, găsesc că aproape toată fericirea stă în bogăție. Pe când alții — cei mai puțini — văd cât de greșită este această credință. — Anecdota cu Solon și Cresus este destul de cunoscută,

Nefiind identitate în dorințe, nu poate fi identitatea nici în înțelesurile cari se dau fericirii. S'ar putea spune că obiectul fericirii este tot așa de felurit, cum sunt și naturile omenesti.

Fericirea fiind ceva subiectiv, nu i-se poate da o definiție, care să fie primită ca bună de toți.

Privită din punct de vedere psihologic, fericirea înfățișează o stare sufletească condiționată de îndeplinirea tuturor năzuințelor cuiva. Din acest punct de vedere, curat psihologic, fericirea se poate defini; o stare de satisfacție deplină, în care cineva se găsește într'un timp anumit; satisfacție atât de mare, în cât îl face să uite orice nenorocire din trecut și să nu mai aibă nici o preocupare pentru viitor. De altfel, credem că aceasta este singurul punct de vedere, din care poate să fie definită fericirea.

*) Credem a face plăcere cititorilor noștri reproducând acest articol din „Voința Națională“.

Red.

Partea slabă a moralei lui Epicur*) cât și a moralei stoice, stă la aceea, că dănele susțin că putem să devenim fericiți, dacă renunțăm la o parte din dorințele noastre sau chiar la toate cari nu sunt la ordin curat spiritual. Dar fericirea nu stă în resemnare, în a ne înfrână dorințele, ci mai mult în a nu le avea. Resemnându-ne, putem să ducem — ce e drept — o viață mai liniștită, mai neturburată de griji și necazuri; dar nu fericită.

În ceea ce privește morala creștină, dânsa desleagă și mai puțin problemul. Creștinismul mută domeniul fericirii într'o lume închisă, într'o lume despre existența căreia nu avem nici o probă, care să nu poată fi înțelesă. Dânsul este întemeiat, pur simplu, pe credință, nu pe rațiune.

O caracteristică de căpetenie a fericirii, este scurta ei durată.

De ce starea de fericire este atât de trecătoare? Faptul își găsește explicarea în însăși natura sufletească a omului. Suntem așa făcuți încât, la urma urmei, ni se urește chiar și cu binele. Ceea ce caracterizează sufletul omenesc, este nemărginita schimbare. În locul unor dorințe satisfăcute, se nasc altele noi. Însă aceasta nu însemnează că nu este sau nu poate să fie fericire.

Când cineva susține acest lucru, dă fericirii un înțeles pe care îl crede cel mai potrivit, fără să aibă în vedere că alții îi dau alte înțelesuri. Și fiind că crede sau știe, că nu poate fi fericit în felul cum înțelege dânsul fericirea, generalizează și spune că nu există fericire pentru nimeni. De aici provine toată discuția.

Dacă toți ar fi înțeles prin fericire același lucru, adică o stare de satisfacție deplină, dar al cărei obiect variază dela om la om; atunci de bună seamă că nu ar mai fi fost atâtea discuții, și nici nu s'ar mai fi privit această chestie ca un problem mare filozofic.

Ce probă mai evidentă voim despre existența fericirii, decât mărturisirile oamenilor cari s'au simțit fericiți?

II.

Odată ce am dovedit puțină existența fericirii, ne rămâne să arătăm de ce este condiționată dânsa.

Doce sunt aceste condițiuni: *temperamentul și împrejurările externe*.

Sunt mulți oameni condamnați să fie nenorociți, prin însuș temperamentul lor. Aceștia sunt înzestrați de obicei cu o simțire prea dezvoltată, *hiperestesiata*. Neplăceri mici, cari trec aproape neobservate de oamenii obicinuți, produc asupra lor efecte zdruccinătoare, atât trupești cât și sufletești.

Unor asemenea oameni le este peste puțină să fie fericiți. Căci, ori cât de liniștită ar fi viața unui om, totuși își are neplăcerile ei, micile ei mizerii, de cari nimeni nu poate să fie scutit. Un om cu un temperament bine cumpănit le întimpină; reacționează în potriva lor și, în cele din urmă, le uită. Cei cari sunt prea simțitori, le măresc proporțiile și, prin urmă, sufer înșutit mai mult.

De obicei, sunt înzestrați cu asemenea temperamentele artiștii și literații. Astfel au fost Byron, Leopardi, Musset, Lenau și mulți alții. Melancolia, adevă-

tristețea neîntemeiată pe niște cauze binecuvântate, este starea lor afectivă obicinuită. Și cum le este greu să o atribute temperamentului lor, — care este adevărată cauză — o atribute la deosebite împrejurări din lumea externă.

Altă particularitate care se observă la unii dintrânsii este o predispoziție înăscută la plictiseală. Lipsește cu tot și, la urma urmei, nu-i mai impresionează nimic. Astfel a fost de exemplu, Chateaubriand, care cu toate izbânzile pe cari le-a avut în amor și în literatură, totuși de plictiseală n'a putut scăpa.

La alții se observă o însușire foarte dezvoltată de a-și analiza cele mai mici fenomene, care se petrec în sufletul lor. Această *auto-analiză* îi împiedecă de a gustă vre-o plăcere pe deplin.

Căci este știut, că prima condiție pentru a gustă o plăcere în întregime, este să ne absorbim cu totul într'ânsa. De această infirmitate — dacă s'ar putea numi așa — au suferit între alții Aphonse Daudet, și mai ales Maupassant, care s'a și plâns într'unel din scrierile sale: „Literatul ține socoteala de ori ce suferință a sa — ori cât de mică ar fi — și și-o întipărește adânc în minte. Dânsul pare că ar fi având două suflete: unul care notează, explică, comentază fie-care senzație a celui alt — a sufletului comun tuturor oamenilor, — și este osândit să se observe în totdeauna cum simte, cum se poartă, cum iubește“...

III.

Nu este nevoie de multă demonstrație ca să dovedim, că puțină de a deveni fericiți atârnă și de *împrejurările externe*. Este destul ca fiecare dintre noi să judece împrejurările în cari se află, starea socială în care se găsește și înălțimea năzuințelor ce are, — pentru ca să-și dea seamă că această puțină este ușor sau greu de îndeplinit. Dar este în afară de ori ce discuție, că puțină de a fi fericiți sau, în ori ce caz, de a ne apropiă mult de fericire, atârnă în mare parte de atitudinea pe care o avem în lupta socială.

Din acest punct de vedere, cei cari să devie mai ușor fericiți sunt aceia cari caută să profite și să parvie cu ori ce preț și prin ori ce mijloc. — Francezii îi numesc pe cei dintâi *jouisseurs* și pe cei de ai doilea *arrivistes*. — Este foarte curioasă noțiunea pe care au dânsii despre bine și despre rău, — noțiune care se deosebește cu totul de a oamenilor obișnuiți. Dânsii înțeleg prin *bine* tot ce le aduce profit, fără să ție socoteală de mijloacele întrebunțate; iar prin *rău* tot ce le pricinuește pagubă. De bună seamă că Fontenelle s'a gândit la dânsii când a spus că: „Pentru ca să fii pe deplin fericit, trebuie să ai un suflet rău și un stomac bun.“ („Il n'y a de bonheur parfait qu'avec un mauvais coeur et un bon estomac“).

Faptul se explică ușor. În societatea omenească sunt multe bunătăți cari nu pot fi obținute de toți numai pe calea cea dreaptă. Omul cinstit care le dorește, dar care știe că nu le poate obține pe această cale, va suferi din această cauză. Iar în cazul când a căzut în ispită și le-a obținut pe căi lăturalnice, tot nu se va simți fericit; căci va fi chinuit de remușcare în tocmai ca și criminalul de ocazie, care se denunță singur ca făptuitor al unei crime, pe care a săvârșit-o într'o clipă de rățăcire.

*) Vezi „Voința Națională“ din 31 maiu 1906.

Pentru omul lipsit de caracter, nu există asemenea piedeci; căci, după cum am spus mai înainte, dânsul are alt criteriu după care judecă binele și răul. Oamenii de acest fel au de obicei două feluri de a judeca. Atunci când au de judecat faptele altora, sunt cei mai aspri judecători; dar când au de judecat propriile lor fapte, sunt de o indulgență rară, indulgență care mai întotdeauna este amestecată cu cinism. Și pe când omul de caracter, de inimă, este de cele mai multe ori părtașul principiului de a fi aspru cu sine și îngăduitor față de ceilalți; omul lipsit de caracter, din potrivă, este foarte aspru cu alții și foarte îngăduitor cu sine. Oamenii din această categorie nu judecă după cum le dictează dreapta lor judecată, ci după cum le dictează interesele.

Dătoria ori cărui om cinstit este să-i supravegheze de aproape și să-i demaște. Să arate mulțimei lesne încrezătoare, cum sub masca onestității se ascunde foarte adesea calculul cel mai necurat; iar sub masca integrității și independenței, ingratitudea și vechia lingușire. Cu alte cuvinte să evedențieze marea deosebire care este între *omul aparent* și *omul real*.

Mulți vor obiecta — poate — că și omul cinstit își va putea găsi fericirea în satisfacțiunea morală pe care o simte, că s'a stăpânit dela o faptă necinstită. Inșă această stare nu se poate numi fericită; căci — după cum am mai spus — fericirea nu stă în resemnare.

Sunt și cazuri — bine înțeles cât se poate de rare — în care oamenii de o înaltă valoare morală au stări de fericire. Cel ce se devotază unei idei mărețe sau unei cauze mari sociale, își găsește fericirea în sacrificiul persoanei sale pe altarul acelei idei sau în folosul acelei cauze. Acestea sunt de obicei suferințele de eroi și de martiri, cari — lucru straniu — își găsesc fericirea în abnegație, în suferință. Dar dacă fericirea lor ar fi condiționată de recunoștința mulțimei pentru care s'au sacrificat: atunci de bună seamă că le-ar fi greu dacă nu chiar peste puțină — să se simtă fericiți vre-odată: căci de obicei, mulțimea — ca și fie-care om în parte — este nerecunoscătoare sau chiar dacă recunoaște valoarea și meritele cuiva, le recunoaște pe-a tă ziu, după ce plânsul a dispărut deja de mult și nu mai poate gustă din fructul unei glorii consfințite.

N. Zaharia.

Strofe.

IX.

*Ea stă cu capul plecat,
Și-o lacrimă 'n ochi i-s'adună.
El greu se trudește s'o 'mbună...
Păcat, păcat!*

X.

*Să ceri mângăere la codru,
Și lunei, ce 'n lacuri se caută,
De-ajuns o fi unui suflet, a cărui
Durere-i nimica toată.*

Lui E. R.

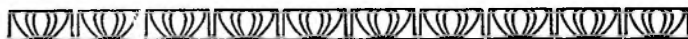
XI.

*Dac'ar fi drept că stea apune,
Când Domnul chiamă-un om la judecată:
Din clipa ce-ai pornit mata la lege,
Întreaga boltă n'ar mai fi 'nstelată.*

XII.

*Reviste apar, reviste apun:
Românul cetește numai ce-i bun.*

Dan.

Hăinuțe pentru copii.

Vrem să vorbim pentru înbrăcămintea copiilor dela 2 — 10 ani.

După ce copilașul începe să șadă și chiar să umble în patru labe, trebuie să-i găsim o hăinuță care să nu-l stingherească în mișcări.

În acest moment încep să se întrebuițeze pantalonașii.

După anotimp, ei se fac sau din tricou sau din pânză colorată, etc. Pentru a prinde acești pantalonii, se întrebuițează mici epolete din gumilastic.

Mai bine este ca mama însăși să confecționeze pantalonașul.

Îmbrăcați peste cămășuța de tricou, acești pantalonași contribuiesc să încălzească copilul. De asemenea se pune deasupra unui mic vestmânt cu sau fără mâneci.

Unii copii mai zburdalnici au obiceiul de a nu sta pe loc și au picioarele reci. Mai cu seamă iarna este bine să le facem ciorapi groși de lână. În acest anotimp trebuie să le cumpărăm ghete, cari trebuie însă astfel alese, încât să nu aibă talpa tare, așa încât să nu li se diformeze piciorul prea iute.

Este absurd de a tortura fetițele punându-le fel de fel de îmbrăcăminte: juupoane pe dedesupt, camisoane; unii le pun chiar un fel de corset îndată ce încep să meargă la școală.

În schimb, recomandăm întrebuițarea pantalonilor închiși, pe cari fetițele trebuie să-i poarte sub scurtele lor rochițe.

Pantalonașul închis reprezintă în primul rând un vestmânt protector pentru copil. Apoi contribuie să țină calde părțile inferioare și păzește de frig pe copilașul care se târește pe pământ.

Pantaloni de o croială nouă, având cute, pentru fetițe și cari ne scutesc de a le mai pune juupoane pe dedesupt și asigură întreaga libertate de mișcări copiilor de ambele sexe.

Dacă pantalonii sunt făcuți din pânză colorată, cămașa trebuie să fie lungă, până la genunchi. De obicei iarna se întrebuițează culorile mai închise, iar vara cele mai deschise, și chiar albul.

În timpul verei cămășuțele vor fi lungi, fără mâneci, încheindu-se pe umeri. În timpul iernei ele se vor încheia la pept și vor avea mâneci scurte.

În timpul căldurilor mari e bine să dăm copiilor numai flanele de bumbac și alte țesături ușoare.

Vara se dăm copiilor numai pălării de paie, cu

margini largi ca să fie umbră. Iarna, căciulițe călduroase sau șepci.

Desigur că e frumos un copilăș cu mari bucle crețe. Dar din cauza greutateii și a căldurei pe care o produce vara, e mai bine să lăsăm părul copiilor mai scurt.

Pentru restul îmbrăcăminteii, costumele copiilor trebuie să fie simple și raționale. Prea adesea se întâmplă că mamele dau o însemnătate prea mare îmbrăcăminteii fetițelor, ceea ce are ca rezultat că deșteaptă într'ânsele prea curând sentimentul de cochetărie femeiască.

Aceasta nu înseamnă că nu putem pune fetiții vre-o panglică colorată, sau vre-o rochie albă.

Ceea ce este însă mai însemnată decât orice, este ca copilul să fie sănătos, căci numai singură această calitate îl face să fie frumos.

A doua condițiune ce trebuie să servească drept călăuză este ca hainele să fie raționale, adecă să se potrivească cu ocupațiunile și felul de viață.

Când copiii vor să se joace în nisip sau să bălăcească în apă, li se va simplifica îmbrăcăminteaa cât de mult, lăsându-i într'o cămășuță. Nu trebuie să-i plictisim prea mult că se murdăresc, căci ei nu pot înțelege teoriile noastre despre curățenie, și le facem înzădar viața amară.

Dna dr. A. F.

Nervosism.

Deșvoltarea peste măsură ce iau nervii generațiilor actuale, pune pe gânduri pe toți și cu drept cuvânt.

Mai toate boalele se prezintă acum cu caracterul nervos, care ascunde de multe ori caracterul adevărat sau împedică recurgerea la mijloace radicale.

Nervosismul ia toate formele, atacă toate organele, exaltează și deprimă; ia o persoană în deplină înflorire a forțelor și o nimicește; îi ia puterea d'a umblă, d'a lucra, d'a cugetă, o face neputincioasă și, culme a chinurilor, îi lasă simțibilitatea adâncă a nenorocirii sale.

Noi aparținem unei rase sleite, suntem fiii celor cari au stăpânit natura, cari au dictat legile lor lumii, dar fiii nu vor culege roadele ostenețelor părinților lor. Copacul fatal al științii ne-a ispitit și ne ispitește încă; nu dăm bucuroși partea noastră din Edenul liniștit, dar vrem să știm. Această manie cercetătoare care ne mânăncă, acest fosfor ce ne arde, noi îl plătim cu sângele nostru. Suntem odrazla mândrului Lucifer, ce a vrut să egaleze pe Dumnezeu.

Dar e vre-un leac pentru toate astea? E vre-un chip d'a oprî în cursul său valul civilizației năvălitoare? Dacă e greu a oprî un om în mijlocul unui povârniș, cum să oprim popoarele? Să nu ne facem iluzii.

Totuș dacă e cu puțință ceva, numai femeile o pot face. Toate preceptele noastre de igienă, ce tind a readuce pe femeie la tradițiile antice, sunt un antidot contra acestei boli a timpurilor moderne. Femeia care poartă noue luni în sânul seu pe acela care trebuie să fie un om, iacă punctul de plecare pentru o îndreptare într'o direcție mai sănătoasă. Și la aceasta nu se va ajunge de sigur siluind atitudinile femeiești,

împingând pe femei pe calea unei educațiuni false, a unei emancipări rău înțelese.

Frumoasă laudă pentru femei că au scris cărți, au descoperit stele, au combătut pe baricade, când din pricina lor o generație întreagă va blăstămă viața și când fiii lor se vor naște cu germeii scepticismului sau ai sinuciderei.

Femei! mai nobilă misiune decât a științelor și a literilor; mai înalt amor decât al artelor și al patriei, este pentru voi misiunea d'a reface stirpea omenescă, este amorul imens pentru această omenire ce suferă: ridicăți gloria bărbatului, aveți pe aceea d'a colaboră la opera creațiunei.

Olimpia.

Poezii populare.

(Din Bihor.)

Mă dusei la gazd-acasă
Ș-alesăi mánza de grasă,
Lata 'n trup și lungă 'n flit,
Că-i bună de călărit.
Și pusei șaua pe ea,
Mă dusei la Roșia,
Multe gânduri mă bătea.
Mă bat gânduri și-mi iau pita,
Trei jandarmi mă prind de chică;
Trei mă leagă, trei mă 'ntreabă,
D'unde am mánza cea neagră?

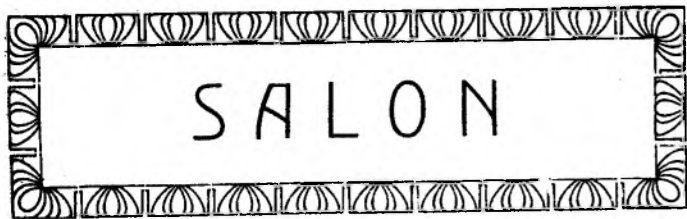
Ileana Aradului!
Adă-mi frăul și tinga,
Că mă cuprinde ziua.
Mă cuprinde ziua 'n sat,
Cu patru cai de furat;
Ba, că eu nu i-am furat,
Ci eu că i-am cumpărat
La târgul de mează-noapte,
Când dorm oamenii pe moarte.

Auleu tu soră dulce,
Coace colac și țipoi,
Să ne luăm amândoi.
— Ba eu zău frate n'oi coace,
Că n'a lăsat Dumnezeu
Să se ia surori cu frați,
Când sunt și străini bogăți.

Scrie mândră, scrie carte,
Ce mai faci colo departe,
Că și eu încă ți-oi scrie
De-aicea din cătănie,
Astăzi măne scrie-țoi
Și aș trimite pe lună,
Să-ți aducă voe bună:
Dară luna-i jumătate,
Nu poartă cărți din cetate;
Ș-o aș trimite pe soare,
Dar soarele-i rotundat,
Merge numai cu bănat.
Și aș trimite pe stele,
Dar stelele-s tare multe
Și mă tem că or ascunde
Și mândruța n'avea știre
Ca să-și caute altul mire,
Ci pe mine m'așteptă,
Până dinții i-or cădea.

Adrian V. G. Lazar.

Câteva cuvinte.

III.

Citind în unul din numerile trecute din rev. „Viața Literară“ un articol al dlui Il. Chendi „Să nu ne îngrădim“ — de asemenea în penultimul nr. din „Sămănătorul“ articolul dlui I. Scurtu, despre „Traducerile literare la noi“, — este de spus că la noi s'a tradus puțin — și majoritatea (dacă se poate spune acest cuvânt) sunt rele și nu ne fac cinste.

Nimeni din acei cari predică: să avem o literatură a noastră, nu sunt contra traducerilor lucrărilor clasice. Dovada este cele două articole despre care fu vorba mai sus.

Ca să arăt cât de puțin se traduce la noi — și ce înapoiați suntem din acest punct de vedere față de alte popoare, voi spune, că la sfârșitul volumului „L'enfance“ — de Tolstoi, (tradus în franțuzește) traducătorul face un tablou în care arată în câte limbi a fost tradus Tolstoi și în ce an. România este în rangul al 28 — numărul întreg este 34. Înaintea noastră (27) sunt Turcii, Sărbii, Bulg. — după noi 29 Chinezii, apoi Arabii — și apoi acele popoare de prin... Africa.

Din acest punct de vedere stăm foarte rău. Oare când va veni vre-o îmbunătățire?...

În legătură cu cele spuse mai sus — avem acum de curând alte două traduceri: Una a dlui N. Gane — cunoscutul novelist — care traducere este din „Divina Comedie“ a lui Dante Aligheri, — alta este „Hania“ — după H. Sienkiewicz de un anonim O. L. Nici despre una, nici despre alta, nu ne putem da părerea noastră, de oare-ce nu le-am primit încă la Redacție. Noi le așteptăm.

Fragmente din traducerile dlui Gane — am citit pe ici pe colo — din unele reviste literare — dar ca să vorbești despre o lucrare, la ce-ți folosesc numai niște crâmpie?

În „Biblioteca pentru toți“ a apărut „Elena“ — roman al lui Bolintineanu. Pentru a cunoaște unele mnaduri și felul de a viețui al timpului de-atunci, e interesant de a citi această carte.

Editura „Minerva“ a scos sub îngrijirea dlui Bogdan-Duică — în „Biblioteca scriitorilor Români“ pe: Nicoleanu, Cârlova și Stamati.

Supt pseudonimul „Steluța dela Tulcea“ ne-a venit un mic volum de schițe. Sunt scrise după cum se vede din prefață — ca-s scrise de o fată, care n'a părăsit încă băncile școlii. Toate sunt niște schițe de școală — ale unei teme date de profesoară — și care nu ies din cadrul unei vieți ce-i prea comună — și nu ne face ca să ne intereseze.

Scriitoarea — n'are decât: sinceritatea — care face însă mult într'o scriere, într'o poezie — dar dacă nu știe s'o întrebuințeze — precum se vede în volumul primit — nu e de nici un folos.

Prin cetit mult — se poate ajunge la o îndreptare — și o îndrumare pe calea cea bună.

Numărul 29 d'n „Sămănătorul“ — are un articol de dl N. Iorga — „Inceputurile Romanului nostru“ — scris cu prilejul scoaterii romanului „Elena“ al lui Bolintineanu.

Poezii sub iscăliturile O. Carp. I. U. Soricu, colaboratorul nostru, Corneliu Moldovan, Dinu Ramură.

Nuvele de Mihail Sadoveanu, I. Boteni.

Se dau și 2 ilustrații: Monastirea Văcăreștilor — și Mocanii (după Bouquet).

Cu o frumoasă schiță se deschide nr. 9 din revista „Colnicul Hora“ — (care apare în Tulcea) datorită colaboratorului nostru, D. Ionescu-Morel. De asemenea și o bună poezie de Alice Călugăru.

„Viața Literară“ are articole de dnii Gorun, Cosmovici, Drăghicescu, Sterescu.

Poezii de Const. Mironescu, Maria Cunțan, Co-dreanu.

Se continuă cu nuvela „Casa cu geamurile portocalii“ a dlui Ion Minulescu. Se publică o nuvelă a colaboratorului nostru D. Ionescu-Morel.

Sunt cronici interesante, literare și artistice — de asemenea informații lămurite și de seamă.

Ne bucurăm că „Viața Literară“ și-a luat calea cea dreaptă.

Cronicar.

Scrisoare din Marienbad.

August 1906.

La depărtarea mea din Oradea-mare ți-am promis, domnule Vulcan, că-ți voi scrie; vin acum să împlinesc ce am zis. Sunt deja trei săptămâni, de când petrec în renumita stațiune balneară: Marienbad. Între băile de renume european, după Vichy din Franța și după Carlsbad, urmează Marienbad.

Baia Marienbad e situată pe un îngust platou înconjurat din toate părțile — afară de cea dinspre sud — de dealuri acoperite cu păduri de brădet. Atât sistemul de clădire al vilelor pompoase, cât și cel al șoselelor și cărărilor ce conduc prin păduri în toate părțile, îi oferă o splendoare incomparabilă față cu ori care altă stațiune balneară. Ori în care parte dai din oraș, te afli în pădure de brădet, ce umple aerul de mirosul plăcut de ozon; unde ziua întreagă poți face preumblare fără să fii obosit, aflând la o anumită distanță câte un otel-restaurant, care de care mai splendid și mai elegant. Atari oteluri-restaurant sunt: Rubezahl, Panorama, Miramonte, Egerländer șcl. Cel dintâi admirat de toată lumea, a costat un milion de florini; l-a clădit americanul Puff la 1900.

De prezent sunt aici 25.000 oaspeți, din cari o mare parte vin numai pentru distragere și recreare. Sunt aici oameni din toate părțile lumii, pe cari îi vezi în undulațiuni formate în grupuri după rase și după naționalitate, dimineața dela orele 5 $\frac{1}{2}$ —9 și seara dela 6—8 la fântâna *Kreuzbrunn*, apoi la *Ferdinandsbrunn* și la *Waldquelle*. Făcând zi de zi plimbare în aceste trei locuri afli, că partea covârșitoare a oaspeților sunt ovrei, în cea mai mare parte din Ungaria, România și din Rusia. Cei din Rusia prin placate anunță serviciul divin împreună cu predică ce-l țin în pompoasa sinagogă din Kaisergasse, acum a doua oară, pentru jertfele dela Bielyistuk; mai țin și conferențe publice bine frecventate în sala grandioasă a otelului Panorama tot în interesul fraților lor din Rusia.

Vezi Rușii cum în grupe de 3—4 plimbându-se pe sub colonada grandioasă discută cu animositate lucrurile din țara lor. Boemii, îi vezi din față, cum în conștiința, că ei aici sunt în țara lor, discută cu mândrie și ambiție în limba lor maternă. Ți s'ar părea că o fac aceasta pentru că aici se află și multă lume nemțească.

Călătorind într'acoace, am stat o zi în Budapesta, unde mi s'a zis: Veți vedea că în urmarea mișcării cu „Tulipanul“ nu mulți maghiari veți afla în Marienbad. Și sosind aici, abia a treia zi, ce află? — află, că mai tot al treilea om vorbește ungurește.

Pe ânglezi îi vezi mai mult la sport și prin restaurantele elegante. Românii din țară, mulți puțini câți sunt aici, sunt tot ca la dă-ișii acasă. Celor din Tiflis și de pe aiurea le place mai mult a petrece timpul în odaie, unde sunt domiciliati.

Marienbad are azi la 40 izvoare, apa din unele izvoare — cunoscute prin exportul ce se face în toată lumea — se bea, din altele (*Marienquelle*, *Ferdinandsquelle* șcl.) se folosește pentru băi cu mult efect. Încă în secolul al 16 și în al 17-lea a fost cunoscută apa izvoarelor de aici, pentru puterea ei vindecătoare de boale. Dela împăratul Ferdinand I. (1528) și dela Leopold I. (1665) se păstrează în arhiva Ordului premonstratens (*Stift Tepl.*) de aici scrisori, în cari se face pomenire de apele de aici. S'a numit acest loc situat în „Kaiserwald“, posesiunea ordului pomenit, de „*Marienbad*“ dela icoana P. V. Maria, ce în timpurile de demult s'a aflat aici lângă un izvor, care și până azi este cel mai abundent izvor.

Sunt acum trecuți 100 de ani de când apele de aici, analizate așa cum știința medicală pretinde, aduc nespuse de mari foloase omenimei la curarea diferitelor boale. Dacă cutare dintre cetitorii acestor șiruri ar dori să facă cură aici, eu, care sunt laic în știința medicală, numai atâta îi pot zice, că aici sezonul ține dela 1 maiu—15—30 sept. și că sunt aici de prezent 62 medici, între cari se află și un român bucovinean: *dr. Ioan Călinciuc*. Cură fără consultarea medicului nu se poate face. *Dr. Călinciuc* are o clientelă cum rar poți vedea.

Are baia Marienbad o specie de bolnavi, pe cari îi vezi și la alte băi, dar nu în așa mare număr. Sunt aceia cari pătinesc de obesitate — adecă de grăsime. Ți se prezintă un tablou curios văzându-i desdemineată șezând pe băncile din jurul izvorului. Imi zicea un șvab bine durduleu mai în zilele trecute, că a venit aici cu 120 kg. și cea mai mare bucurie și-a aflat-o în aceea, că a dat de un alt coleg în obesitate, care a sosit numai cu 135 kg.

Am făcut o excursiune la comuna din apropiere *Auschwitz*. Am văzut aici țărani boemi și germani acasă la ei. Sunt oameni bravi, prietinoși și iubitori de ordine, muncă și curățenie. În mijlocul satului am dat de statua împăratului *Iosif II.* cu inscripția: „Țărani recunoscători din *Auschwitz* și jur au ridicat-o întru perenarea memoriei celui mai mare binefăcător și de popor iubitor“. Este acest monument o splendidă dovadă despre aceea, că și țărani știe să fie mulțămitor și recunoscător față de ai săi binevoitori.

Am mai văzut aici cum țărani prind un singur bou ori vacă la car; îi pune jugul nu în grumazi, ci așașă pe frunte și așașă cu capul trage carul ori plugul. De sine înțeles, că și jugul e construit din piele și după forma și mărimea capului. La teleaga cu care poartă lapte la *Marienbad*, prinde păzitorul cel mai fidel al casei — cânele. Iată că vezi la acest popor muncitor și treaz cânele în serviciul omului; nu de geaba îi dă de mâncare.

Fiind *Marienbad* la o înălțime de 650 m. la suprafața mării, clima este cu mult mai târzie ca la noi. Grânele (săcara, orzul și ovăsul) abia acuma cu începutul lunii lui august încep a se coace. Clima sub toată durata sezonului de âst timp, până când scriu aceste șiruri, e mai mult rece și ploioasă decât caldă și senină.

Ar mai fi poate ceva de zis la splendoarea locului ce se obsearvă în deosebi la șesul frumos; dar azi în secolul nervosității și al splendoarei, unde și în care parte a lumii nu află lux, podoabă și cheltuială fără socoteală!

Dle Vulcan, de ești voinic, ceea ce îți doresc să fii, rămâni acasă pe malul *Crișului*; de pătimesti numai cât de cât, vino aici și fii sigur că te vei reîn-țoarce tare și voinic. La revedere!

T. B.

L I T E R A T U R Ă .

Academia Română a încheiat ședințele sale și a luat vacanță până în 18/31 august.

Adunarea secțiunilor Asociațiunii din Sibiu ținută la 14—15 iulie, a ales membri: în secțiunea istorică pe dnii T. V. Păcățianu, N. Togan și dr. I. Lupaș; în secțiunea științifică, membrii corespondenți, pe dnii dr. I. Beu, G. Todică și dr. I. Borcia.

Congres român de științe sociale în București. Luăm act cu bucurie că la București s'a înființat un congres român de științe sociale, care se va inaugura la 24 septembrie și va ține patru zile. Comitetul de organizare pune în discuție: „Studii asupra vieții țărănești și îmbunătățirea ei“. Cu această ocazie se vor prezentă următoarele rapoarte: 1. V. M. Kogălniceanu: Istorical chestiunii țărănești; 2. L. Colescu: Viața fizică a săteanului; 3. D-rii V. Roșculeț și Kaminschi: Viața săteanului din punct de vedere al sănătății; 4. Dr. Lugu: Rolul medicinei față cu boalele cari izvoresc din starea economică a săteanului; 5. Dr. Proca: Alimentația săteanului; 6. A. Gânde: Invoielile agricole; 7. G. D. Scraba: Condițiunile de trai ale săteanului; 8. D. Comșa: Mijloacele economice pentru îmbunătățirea stării săteanului; 9. D. Drăghicescu: Viața culturală a săteanului; 10 Th. D. Spe-

ranța: Viața morală a săteanului; 11. St. Cihoschi: Viața juridică a săteanului.

Anuarul presei române. La București se lucrează la compunerea unui anuar al presei române. În fruntea întreprinderii se află dnii V. Anistin și M. Faust Mohr. Anuarul va cuprinde o scurtă biografie a ziariștilor din București și provincie; un istoric al presei române și mai multe articole și anecdote din viața gazetărească. Va publica și fotografiile ziariștilor români. Va apărea la începutul lui septembrie.

TEATRU ȘI MUZICĂ

Societatea pentru fond de teatru român, care va ținea adunarea sa generală anul acesta la Lipova, a atras interesarea mare a publicului românesc din aceste părți. De aceea se sperază rezultatul cel mai fericit. Lipova este un loc foarte potrivit, unde se pot aduna toate elementele culturale românești. De o parte centrul cu numeroasa-i clasă inteligentă; apoi Banatul care sprijinește cu căldură astfel de întruniri; de a stânga comitatul Arad, cu distincții și conducători; în sus spre Deva și împrejurime elita românească transilvăneană, pot să deie acestei adunări un aspect înălțător. Nu ne îndoim că toți vor merge să se întrunească sub flamura culturii naționale. Adunarea se va deschide la 15/23 august și va dura două zile.

Dșoara Agata Bârsescu la București. Aflăm din zierele dela București că renumita artistă dșoara *Agata Bârsescu* este angajată la Teatrul Național pentru mai multe reprezentațiuni. Aceste vor începe la 15 octombrie și vor ținea până la 3 noiembrie.

Di Zaharie Bârsan la Orăștie. La 3 august n., cu ocaziunea adunării despărțământului Asociațiunii, dl Zah. Bârsan a dat în Orăștie o reprezentație teatrală cu concursul dșoarei Olimpia Brașoveanu și a dlui N. Baila, elevi ai Conservatorului din București. S'au jucat: 1) „Frații“ dramă într'un act de Herman Bany. 2) „Declamație“. 3) „Furtuna casnică“ comedie într'un act de Paul Ferian.

BISERICĂ ȘI ȘCOALĂ.

Sfințire de biserică. În Pr. Ssa arhiepiscopul și mitropolitul gr. cat. de Blaj, dr. *Victor Mihăyli* de Apșa, va sfinți nou terminata biserică gr. cat. din Csáki-Gorbó la 12 august n. Va cântă un cor mixt sub conducerea dlui *Aron Papiu* profesor de cânt. După sfințire, prânz comun.

Gimnaziul gr. or. român din Brașov. P.imirăm Anuarul XLII al gimnaziului gr. or. român din Brașov, publicat de dl *Virgil Onițiu*, director. Volumul se deshide cu un valoros discurs rostit de dl director la încheierea anului școlar, despre Schimbul de școlari din punct de vedere pedagogic. Urmează discursul profesorului *Tit Liviu Blaga*, intitulat: „Ceva din legile și tainele naturii“. Apoi se prezintă datele școlare. Au fost 13 profesori. La gimnaziu s'au înscris 335 elevi, la școala reală 87.

În seminarul junimei române gr. cat. din Blaj, pentru gimnaziul de acolo, elevii pot concurge până în 14 august n. Taxa de înscriere e 8 cor.; pentru întreținere, cu luminat, spălat, încălzit, medic și medicină 250 cor., pentru scaldă 2 cor., pentru scrobitul

rufelor 6 cor., cu totul 266 cor. pe anul școlar. Elevii au a se prezentă în prima septembrie înaintea superiorității seminarului.

Românce distinse. La expoziția școlii industriale din Arad au fost distins: și dșoarele *Valeria Lazar*, fiica repositului avocat *George Lazar* originar din Bihor și așezat în urmă la Arad, și dșoara *Dora Lepa*, fiica învățătorului pensionat din Alioș.

CE E NOU?

Hymen. Dl dr. *Emil Monția* și dșoara *Marioara Dogée* s'au cununat în biserica gr. or. română din Lipova. — Dl *Aurel Papp*, fiul protopopului gr. or. Vasile Papp din Beins, ales preot, se va cunună la 12 august n., cu dșoara *Emilia Marcovici*, fiica parocului *Vincentiu Marcovici*, în biserica gr. or. din Nădlac.

Bănățeni la expoziție. La 1/14 august vor sosi la București 50 de studenți bănățeni, ca să viziteze expoziția națională. Pentru primirea lor, scrie ziarul „Prezentul“ s'a stabilit următorul program: La 1/14 august, studenții excursioniști vor fi primiți de corpul profesoral aflător în Capitală și de studenții universitari. La Severin li se va face o primire cu concursul autorităților. Excursioniștii vor fi găzduiți în internatele statului. La expoziție vor avea intrarea grătuită, atâta la teatru, cât și la pavilioane. Se vor face apoi excursiuni la Curtea de Argeș, Târgoviște, Sinaia, Constanța și Constantinopol.

Românii din America. Am relatat despre punerea petrei fundamentale a primei biserici gr. c. române din statele-unite. Acum anunțăm că tot atunci și-a sfințit steagul cea mai nouă societate românească: „Carpatina“, în biserica gr. or. din Cleveland, fiind de față și reprezentanții celorlalte societăți românești („Unirea Română“, „Învierea“, „Vulturul“, „Carmen Sylva“, „Românul“, „Transilvania“ etc.) Sfințirea a făcut-o părintele gr. or. *Balea*. — Reuniunea „Vulturul“ face propagandă pentru înființarea unei *uniuni centrale* pentru toți Românii, care să fie legătură cu toate societățile românești, să fie informată despre toți Românii imigrați în America; să ajute pe cei nevoieși, pe bolnavi; să împartă o sumă anumită familiilor la cazuri de moarte; să câștige drepturi pe seama Românilor, etc.

Au murit: *Alexa Păpescu*, preot în penzie la Boeșa-română, care a fost și deputat la dietă în două rânduri, la 20 iulie n., în etate de 83 ani; — *Elena Ciorogariu*, absolventă a pedagogiei din Arad, în 4/17 iulie, în etate de 18 ani; — *Maria Teclu* în Brașov la 8/21 iulie în etate de 65 ani; — *Vasile Zehan* avocat, membru fondator al Asociațiunii din Sibiu, la Franzensbad, în 29 iulie n., fiind transportat la Dicső-Szt.-Marton, spre vecinică odihnă.

Poșta redacției.

Raporturile dintr reviste. Cu plăcere v'am deschide co-loanele noastre, dar scrieți atât de violent, că e peste putință să publicăm. În loc de a discuta chestii principiale, dv. vă ocupați mai cu seamă de persoane.

Strada Styrbel vodă 99. Eră deja tipărit.

Strada Numa Pompiliu 20. Pentru numărul acesta a sosit târziu. Se va publica în cel viitor.

Proprietar, redactor răspunzător și editor:
IOSIF VULCAN (Str. Áldás nr. 14/296/b).

MERSUL TRENURILOR.

Valabil dela 1 maiu 1906.

Budapest – Nagyvárad – Predeal – București							București – Predeal – Nagyvárad – Budapest						
		Accel.	Person.	Accel.	Person.	Accel.		Accel.	Person.	Accel.	Person.	Accel.	
Budapest	pleacă	7 25	9 00	2 35	5 45	9 15	București	pleacă	8 40			8 05	
Szolnok	„	9 37	11 52	4 30	9 27	11 19	Predeal	„	3 32			1 12	
Szajol	„	—	12 07	4 43	9 46	11 33	Brassó	sosește	4 55			2 18	
P.-Ladány	„	11 13	2 09	5 57	11 53	12 55	„	pleacă	8 07		5 32	2 45	
Berettyó-Ujfalu	„	11 46	2 53	6 31	12 46	1 33	Földvár	„	8 43		6 07	3 15	
M.-Peterd	„	—	3 05	—	1 00	—	Homoród-Kőhalom	„	10 12		7 45	4 23	
M.-Keresztes	„	12 05	3 16	—	1 14	—	Segesvár	„	11 40		9 45	5 49	
Bihar-Püspöki	„	—	3 34	—	1 36	—	Medgyes	„	12 40		10 58	6 37	
Nagyvárad	sosește	12 26	3 44	7 07	1 48	2 11	Kis Kapus	„	1 24		11 50	6 50	
Nagyvárad	pleacă	12 41	4 10	7 14	2 08	2 18	Balázsfalva	„	2 10		12 36	—	
Várad-Velence	„	12 48	4 17	—	2 36	2 26	Küküllőszeg	„	2 20		12 48	7 35	
Fugyi-Vásárhely	„	12 58	4 27	—	2 45	—	Tövis	sosește	2 52		1 27	8 00	
M.-Telegd	„	1 20	4 46	7 42	3 05	2 51	„	pleacă	3 38	12 43	1 57	8 12	
Élesd	„	1 41	5 02	†7 55	3 21	†3 05	Nagy-Enyed	„	3 59	1 06	2 19	8 29	
Rév	„	2 09	5 2	8 15	3 45	3 26	Felvincz	„	4 20	1 33	2 42	—	
Csucsá	„	3 23	6 30	9 03	4 50	4 16	M. Veresmart	„	4 27	1 41	2 49	—	
Bánffy-Hunyad	„	4 03	7 11	9 33	5 32	4 52	Sz. Kocsárd	„	4 43	1 56	3 07	9 00	
Jegenye	„	4 33	7 42	†9 57	6 01	—	Ar. Gyéres	„	5 18	2 35	3 48	9 30	
Kolozsvár	sosește	5 15	8 27	10 30	6 51	5 53	Apahida	„	6 27	3 56	5 02	10 34	
Kolozsvár	pleacă	5 32	8 54	10 51	8 30	6 11	Kolozsvár	sosește	6 45	4 20	5 21	10 50	
Apahida	„	5 50	9 11	11 14	8 59	6 27	Kolozsvár	pleacă	12 59	7 08	5 23	6 2	
Ar. Gyéres	„	6 52	10 20	12 38	10 41	7 27	Jegenye	„	†1 41	8 06	†6 11	7 09	
Sz. Kocsárd	„	7 17	10 56	1 15	11 31	7 51	Bánffy-Hunyad	„	2 13	8 42	6 39	7 49	
M. Veresmart	„	7 23	11 03	1 24	11 40	—	Csucsá	„	2 44	9 18	7 09	8 31	
Felvincz	„	7 29	11 09	1 34	11 50	—	Rév	„	3 24	10 07	7 43	9 25	
Nagy-Enyed	„	7 48	11 29	1 58	12 20	8 15	Élesd	„	†3 34	10 24	†7 59	9 44	
Tövis	sosește	8 05	11 45	2 21	12 46	8 31	Telegd	„	3 45	10 38	†8 11	10 00	
„	pleacă		12 29		1 28	8 38	Fugyi-Vásárhely	„	—	10 55	—	10 18	
Küküllőszeg	„		1 07		2 14	9 06	Várad-Velence	„	—	11 04	—	10 27	
Balázsfalva	„		1 14		2 22	—	Nagyvárad	sosește	4 09	11 10	8 36	10 34	
Kis Kapus	„		2 13		3 30	9 46	Nagyvárad	pleacă	4 15	11 36	8 43	11 09	
Medgyes	„		2 30		3 49	10 00	Bihar-Püspöki	„	—	11 47	8 52	11 19	
Segesvár	„		3 43		5 04	11 00	M. Keresztes	„	—	12 06	—	11 39	
Homoród-Kőhalom	„		5 28		7 04	12 26	M. Peterd	„	—	12 17	—	11 51	
Földvár	„		7 10		8 48	1 35	Berettyó-Ujfalu	„	4 52	12 29	9 21	12 05	
Brassó	sosește		7 50		9 27	2 09	P.-Ladány	„	5 51	1 45	10 01	1 19	
„	pleacă		11 35			2 19	Szajol	„	7 05	3 21	11 18	3 04	
Predeal	sosește		1 11			3 31	Szolnok	„	7 32	3 49	11 38	3 44	
București	„		8 05			9 20	Budapest	sosește	9 35	6 40	1 50	7 20	

Nagyvárad – Arad					Arad – Nagyvárad						
		person						Person			
Nagyvárad	pleacă	10 20	4 45	7 40	Arad	pleacă	5 09	11 25	9 50		
Ósi	„	10 30	4 56	7 59	Kétegyháza	„	6 11	12 34	10 54		
Less	„	10 48	5 15	8 22	Csaba	sosește	6 35	12 59	11 24		
Cséffa	„	11 03	5 14	8 45	Csaba	pleacă	6 56	1 38	4 50		
N.-Szalonta	„	11 26	6 02	9 24	Gyula	„	7 19	2 02	5 26		
Kötegyán	„	11 44	6 24	9 52	Sarkad	„	7 41	2 22	5 54		
Sarkad	„	11 54	6 33	10 06	Kötegyán	„	7 54	2 32	6 11		
Gyula	„	12 18	6 57	10 37	N.-Szalonta	„	8 31	2 57	7 02		
Csaba	sosește	12 37	7 18	11 05	Cséffa	„	8 54	3 15	7 30		
Csaba	pleacă	2 05	7 29	4 32	Less	„	9 12	3 33	7 54		
Kétegyháza	„	2 34	7 57	5 03	Ósi	„	9 29	3 49	8 14		
Arad	sosește	3 29	9 00	6 05	Nagyvárad	sosește	9 40	4 00	8 28		

Numerii cei groși înseamnă timpul dela 6 ore seara până la 4 ore 59 de minute dimineața. — Numerii semnați cu † înseamnă stațiunile, unde trenurile numai condiționat se opresc.